

גליון קנין תורה

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

י"ל ע"י חבורת קנין תורה

חבורת קנין תורה ד'באבוב

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
אין התורה נקנית אלא בחבורה (בפסוק ט"ז)

נציב חודש כסלו

הנגיד הנכבד והמפואר

מו"ה יוסף ארי' בריננער הי"ו

לע"נ זקינו מו"ה יצחק ב"ר דוד הלוי ע"ה

מסכת סוטה
גליון ה'

פ' תולדות תשע"ו

שינון לחזרה

תמצית שקלא וטריא עם ביאורים והערות

דף י"ז ע"א - דף כ' ע"ב

שינון לחזרה
עמוד א'

שאלות ותשובות
עמוד ט'

לאלה ולשבועה בתוך עמך, בתת ד' את ירכך נופלת ואת בטנך צכה. ובאו המים המאריים האלה במעיד⁽²⁾ לצבות בטן ולנפול ירך, ואמרה האשה אמן אמן.

אחר שהכהן משיביע אותה, צריכין לכתוב את האלות בספר, דכתיב 'וכתב את האלות האלה הכהן בספר ומחה אל מי המרים', ונדהלקו תנאי איזה תיבות מתוך פסוקים הנ"ל צריכין לכתוב:

(א) לרבי מאיר, כותבין כל מה שהכהן אומר אל האשה; בין קלות הבאות מחמת ברכות, ובין אלות ממש, אבל מדלגין על שאר התיבות שאינן אלא צוואה לכהן מה שיאמר אל האשה, וגם מדלגין על סיום הפסוק 'ואמרה האשה אמן אמן' ושאינו מן האלות אלא קבלה שהאשה תקבל השבועה⁽²⁾.

ויליף כן מפסוק הנ"ל, דאי הוה כתיב 'וכתב את אלות'

דף י"ז

נוסח מגילת סוטה

אחר שהכהן ממלא את הכלי חרס עם מים מן הכיור, צריך להשיביע את האשה ולפרט לה עונשה שיארע לה אם שכב איש אותה. והנה כתוב ד' פסוקים בענין השבועה, מיהו יש בתוך הפסוקים כמה תיבות שאינן אלא צוואה לכהן שישיביע אותה ולא

מנוסה השבועה עצמה, וגם כמה תיבות מה שתאמר האשה לקבל עליה שבועה. ואף בגוף נוסח השבועה, אינו מתחיל מיד בקללה, אלא מתחלה משיביע אותה על הצד שלא נטמאה, והוי רק קלות הבאות מחמת ברכות ודמכלל לאו אתה שומע הן, ורק אחר כך משיביע אותה קלות ממש על הצד שנטמאה. וזהו נוסח הפסוקים ועם דגוש על התיבות שהכהן אומר אל האשה:

'והשיביע אותה הכהן ואמר

אל האשה, אם לא שכב איש אותך ואם לא שטית טומאה תחת אישך, הנקי ממני המרים המאריים האלה ועד כאן הברכה על הצד שלא נטמאה, והיינו קלות הבאות מחמת ברכות. ואת כי שטית⁽⁸⁾ תחת אישך וכי נטמאת ויתן איש בך את שכבתו מבלעדי אישך. והשיביע הכהן את האשה בשבועת האלה ואמר הכהן לאשה, יתן ד' אותך

א. 'כי' משמש כאן בשלשן 'אם', כלומר אם שכב איש אותך ונטמאת, יבואו עליך כל האלות האלה.

מראי מקומות לתוספות

י"ז ע"א: ד"ה מפני שהמלכת דומה לים.

י"ז ע"ב: ד"ה שנאמר ומחה, ד"ה מה משפט ציוס.

י"ח ע"א: ד"ה על מה היא אומרת, ד"ה אמן שלא אטמא.

י"ח ע"ב: ד"ה שומרת יבס.

י"ט ע"א: ד"ה היה נוטל, ד"ה וכהן מניח את ידו תחתיה.

כ' ע"א: ד"ה מגילתה נגזת.

כ' ע"ב: ד"ה הא מני ר' עקיבא היא וצכות סבר לה כרבנן.

ב. נמצא לעיל (דף ט). דמתחילה מקלל אותה 'ירךך נופלת ואת בטנך צכה', כפי סדר הסוטה, שהרי מתחילה פטטה לו יריכה ואח"כ קיבלתו על כריסה, אבל אח"כ חזר ואומר 'ובאו המים המאריים האלה במעיד לצבות בטן ולנפול ירך', להודיעה דכפועל יהיה סדר העונש להיפך, דמתחילה בטנה צכה ואח"כ נופלת ירכה.

ג. נמצא נוסח המגילה אליבא דר' מאיר: "אם לא שכב איש אותך ואם לא שטית טומאה תחת אישך, הנקי ממני המרים המאריים האלה. ואת כי שטית תחת אישך וכי נטמאת ויתן איש בך את שכבתו מבלעדי אישך, יתן ד' אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך, בתת ד' את ירכך נופלת ואת בטנך צכה, ובאו המים המאריים האלה במעיד לצבות בטן ולנפול ירך".

גליון קנין תורה

דברי אגדה

• **דרש רבי עקיבא**, איש ואשה שזכו ללכת בדרך ישרה ושלא יהא הוא נואף ולא היא נואפת, שכינה שרויה ביניהם, שהרי חלק הקב"ה את שמו ויהו ושיכנו ביניהן; יו"ד באי"ש וה"י באש"ה.

אבל אם לא זכו ללכת בדרך ישרה, אש אוכלת, מפני שהקב"ה מסלק שמו מביניהן ויו"ד מאיש וה"י מאשה ונמצאו א"ש וא"ש. ואש של אשה קשה יותר וממהרת לאכול וליפרע מפי משל איש, דשאני (אותיות) א"ש של אשה שהן מהוברות יחד ואין ה"י של הקב"ה מפסקת באמצע, אלא מחובר להן (וכיון שהקב"ה מסלק אות ה"א נמצאו א"ש מהוברות כבר ואין צורך לצרפן), אבל (אותיות) א"ש של איש אינן מהוברות יחד, שהרי יו"ד של שכינה מפסקת.

• **אמר רבא**, מפני מה אמרה תורה להביא דוקא עפר לבדיקת אשה סוטה, לרמוז שאם זכתה (ויתברר שלא שכב איש אותה) יצא ממנה בן כאברהם אבינו שנאמר בו "ואנכי עפר ואפר", ואם לא זכתה (ושכב איש אותה) תמות ותחזור לעפרה.

• **דרש רבא**, בשכר שאמר אברהם אבינו "ואנכי עפר ואפר", זכו בניו לשתי מצוות שיש בהן הנאה וקיבול שכר: (א) אפר פרה אדומה ולטהר ולזכות את ישראל ממעשה העגל, (ב) ועפר סוטה ושם זונה היא יש הנאה במיתתה שלא ירבו ממורים בישראל, ואם נקתה יש הנאה שנורעה זרע ומבטלת לעו מעל בניה. ולכך לא הזכיר נמי עפר כיסוי הדם, מפני שאינו אלא הכשר מצוה, אבל אין בו הנאה וממילא לא נחשב כקבלת שכר.

• **דרש רבא**, בשכר שאמר אברהם אבינו למלך סדום ואהר שחצילו אברהם במלחמה, ואמר לו מלך סדום 'תן לי הנפש והרכוש קח לך', סירב אברהם ואמר "אם מחוט ועד שרוך נעל", זכו בניו לשתי מצוות שיש בהן הנאה וקיבול שכר: (א) חוט של תכלת (כנגד אש מחושי), שהמקיים מצוות ציצית הוי כאילו הקביל פני השכינה, וכדתנא ר' מאיר דלכך הזיקה הכתוב ליתן חוט של תכלת בציצית, מפני שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד, דברקיע כתיב "כמעשה לבנת הספיר", ובכסא הכבוד כתיב "כמראה אבן ספיר דמות כסא". (ב) רצועה של תפילין (כנגד ועד שרוך נעל), דשרוך היינו רצועה, שגורם שייראו עמי הארץ מבני ישראל, כדכתיב "וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך", ותנא רבי אליעזר הגדול דהיינו שיראו עמי הארץ את תפילין שבראש.

דיני כתיבת מגילת סוטה והשקאתה

(א) על מה כותבין: אין הכהן כותב את המגילה לא על לוח של עץ, ולא על נייר של עשבים ושכושין ומדבקין עשבים בדבק ועושין ממנו כמו עור, ולא על הדיפתרא (היינו עור שאינו מעובד כל צרכו, שכבר נמלה ונשרה אח"כ במים עם קמה, אבל עדיין לא נתעבד במין צמה הנקרא עפצים), אלא דוקא על גבי קלף (היינו עור שנתעבד כל צרכו; מליח וקמיה ועפיין), שנאמר "וכתב את האלות האלה הכהן בספר", דהיינו קלף.

[בלא ה"א], הוה אמינא שאין לכתוב אלא אלות ממש, תלמוד לומר 'האלות' לרבות קללות הבאות מחמת ברכות. ומעתה הוה אמינא שצריך לכתוב גם אלות הכתובות במשנה תורה, תלמוד לומר 'את האלות האלה', למעוטי משנה תורה. אמנם עדיין הוי מצי למיכתב 'את האלות אלה', ומדכתיב 'האלה' אתא למעוטי דאף בפרשת סוטה ידלג על צוואות (והשביע הכהן את האשה) וקבלות (ואמרה האשה אמן אמן).

ואף דכתיבת 'האלות' דרשינן אות ה' לרבות, והכא כתיבת 'האלה' דרשינן אות ה' למעט, סבר רבי מאיר דשאני התם דכתב ליה גבי ריבוי (דכתיב 'האלות' קאי על זכתב, ובא הפסוק לכאור מה שצריך לכתוב) לכך אמרינן דגם האות ה' אתא לרבויה, אבל הכא דכתב ליה גבי מיעוט (דכתיב 'אלה' מיעוטא הוא; אלה ולא אחרות) לכך אמרינן דגם אות ה' אתא למעוטי.

והא דאמרינן דלר' מאיר מרבינן (מדכתיב 'האלות') לכתוב גם תחילת השבועה 'אם לא שמת טומאה תחת אישך הנקי ממי המרים המאזרים האלה' דהוה קללות הבאות מחמת ברכות, אף על גב דלית ליה לר' מאיר 'מכלל לאו אתה שומע הן' (וקסבר דככל תנאי בעינן תנאי כפול, ואם לא כפליה לא שמעינן הן מכלל לאו), תירץ רבי תנחום דשאני הכא דכתיב 'הנקי' חסר יו"ד, ודרשינן ליה כאילו כתיב 'הנקי' (והו"ל לשון קלה מפורשת).⁽⁷⁾

(ב) לרבי יוסי, כותבין כל הפסוקים מתיבת 'אם לא שכב איש' עד הסוף, כולל צוואות וקבלות. דסבר ר' יוסי בכולוהו כר' מאיר, דמדכתיב 'האלות' מרבינן אלות ממש וגם קללות הבאות מחמת ברכות, ומדכתיב 'האלה' מועמינן קללות שבמשנה תורה, מיהו אות ה' של 'האלה' לא דריש ר' יוסי למעוטי צוואות וקבלות, דלעומת זה כתיב זכתב את האלות, את לרבות צוואות וקבלות (ועל כרחק אות ה' של 'האלה' אורחיה הוא ולא אתא למעוטי). ור' מאיר סבר דלא דרשינן תיבת 'את'.

(ג) לרבי יהודה, כותבין רק אלות ממש, ולא קללות הבאות מחמת ברכות, ולא צוואות וקבלות.⁽⁸⁾ דקסבר רבי יהודה, דכל ההי"ן דקרא דרשינן למיעוטא ואף היכא דכתיב לגבי ריבוי, לכך 'אלות' היינו אלות ממש, ומדכתיב 'האלות' אתא למעוטי קללות הבאות מחמת ברכות, ותיבת 'אלה' מועט קללות שבמשנה תורה, ומדכתיב 'האלה' אתא למעוטי צוואות וקבלות.

ד. כ"ל דמינת 'הנקי' בפסוק יט זה שני פירושים; א. 'הנקי' כפשוטו דקאי אלעיל מיניה, 'אם לא שמת וגו' הנקי, ב. דרשינן כאילו כתיב 'הנקי', ושדיק לה אקרא דבמריה, כאילו לומר 'הנקי ממיס המאזרים האלה' - אם כי שטי' (רש"י קדושין דף טז ד"ה הנקי).

ה. נמלא נוסח המגילה לר' יהודה: 'יתן ד' אוקף לאלה ולשבעה במוך עמך, במה ד' את ירכך נופלת ואת בטעך נצה, ונלו המיס המאזרים האלה במעין לננות בטן ולנפול יך'.

קנין תורה גליון

כתיבת ומחיקת מגילה לשתי סופות

אם באו שתי סופות לשתות, צריך לכתוב מגילה נפרדת לכל אחת מהן, דכתיב "ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת", דבעינן שתהא לה לשמה.

מיהו נסתפק **רבא**, היכא שכתב שתי מגילות נפרדות לשמן, ואחר כך מחקן תרוייהו לתוך כוס אחד של מים, מי אמרינן דדוקא כתיבה לשמה בעינן אבל מחיקה לשמה לא בעינן ואפשר להשקות תרוייהו מאותו הכוס, או דילמא מחיקה נמי בעינן לשמה, כלומר שימחק המגילה בכוס לעצמה כדי שיהא ניכר שהמחיקה היא לשמה, וכיון שמחקן לתוך כוס אחד אין המים בודקין אותן.

ואם תמצא לומר בעינן נמי מחיקה לשמה, עדיין יש להסתפק היכא שמחקן לתוך שתי כוסות נפרדות, ואחר כך חזר ועירבן לתוך כוס אחד; מי אמרינן מחיקה לשמה בעינן והאיכא, או דילמא בעינן שכל אחת תשתה ממים המיוחדים רק לעצמה, והכא קא משקין לה תערובת מים של אשה אחרת.

ואם תמצא לומר דבעינן שתשתה ממים המיוחדים רק לה, עדיין יש להסתפק היכא שעירב שתי הכוסות ולאחר שמחק שתי המגילות בשתי כוסות נפרדות, וחזר וחלקן לשתי כוסות; מי אמרינן הוברר הדבר שכל אחת קיבלה בתוך כוס שלה אותן המים המיוחדים לה, או דילמא לא אמרינן ברירה ונמצא היא שותה תערובת מים של אשה אחרת. ובכל הני בעיות מסיק רבא בתיקו.

השבעת סופה בשתי שבועות

בפסוק מבואר שהכהן משביע את האשה שתי פעמים, דכתיב "והשביע אותה הכהן וגו' אם לא שכב איש אותך וגו' הנקי ממי המרים המאריים האלה וגו', ואת כי שמית תחת אישך וגו' והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה וגו' יתן ד' אותך לאלה ולשבועה בתוך עמך בתת ד' את ירכך נופלת ואת בטנך צבה", וצריך ביאור למה לא סגי בחד שבועה.

מתחילה תירץ ר' זירא בשם רב, שמשביעה פעם אחת קודם שנמחקה המגילה, וחזר ומשביעה לאחר שנמחקה. מיהו הקשה רבא דהא שתי השבועות כתובות בתורה קודם מחיקת המגילה.

לכך סובר רבא דלעולם משביע אותה שתי שבועות בזה אחר זה קודם מחיקת המגילה; (א) שבועה שאין עמה אלה, והיינו על הצד שלא נטמאה, דכתיב "והשביע אותה הכהן אם לא שכב איש אותך", (ב) שבועה שיש עמה אלה, והיינו על הצד שנטמאה, דכתיב "ואת כי שמית תחת אישך וגו' והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה וגו' בתת ד' את ירכך נופלת ואת בטנך צבה".

אמנם לפי זה יש להבין באיזה לשון משביע אותה הכהן בשתי שבועות אלו, דהא כיון שהאשה עומדת בטענתה שלא

(ב) במה כותבין: אין הכהן כותב את המגילה בכל דבר שרישומו נבלע וניכר בקלף עד שאי אפשר למוחקו, כגון קומום ושרף האילן שמתכו במים וכותב הימנו או קנקנתום ומין צבע שחור, אלא כותב בדיו ושל שרף שיכול להימחות עד שאין רישומו ניכר.

(ג) זמן כתיבתה: אמר רבא, שאין לכתוב מגילת סופה אלא ביום, ואם כתבה בלילה פסולה. ויליף ליה בגזירה שוה מדין ומשפט, דכתיב הכא "והעמיד את האשה לפני ד' ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת", וכתיב התם "על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה"; מה משפט אין דנין אלא ביום ודילפינן מדכתיב במשפטי נחלות זהה ביום הנחילו את בניו, אף מגילת סופה אין כותבין אלא ביום.

ואין לכתוב את המגילה אלא אחר שהשביע אותה הכהן וקבלה את השבועה עליה, דמתחילה נאמר "והשביע הכהן את האשה", ורק אחר כך נאמר "וכתב את האלות" וגו'.

(ד) אופן כתיבתה: אם כתב את המגילה למפרע ושלא על סדר שהיא כתובה בתורה, בין אם כתב כולה שלא על הסדר, בין אם כתב רק איזה תיבות שלא בסדרן והשאר כתב כהילכתן, כגון שכתב ירך ולנפיל כמין לצבות' במקום לכתוב לצבות כמין ולנפיל ירך, המגילה פסולה. ויליף ליה מדכתיב "וכתב את האלות האלה", משמע שצריך לכותבה כסדר שהיא כתובה בתורה.

וכן אם כתבה באופן אגרת ובלא שרמוט לממן מקום השורות על הקלף פסולה, מדכתיב "וכתב את האלות האלה הכהן בספר", והלכה למישה מסיני שהספרים צריכין שרמוט.

ואפילו אם כתבה כהלכתה ועל ידי שרמוט, אלא שכתבה על פני שני עמודים וכדין של ספר תורה העשוי עמודים, נמי פסולה, דכתיב "וכתב וגו' בספר" בלשון יחיד, שתהא עשויה מספר אחד, ולא משנים ושלושה ספרים.

ואם כתב אות אחת ומחקה על המים, וחזר וכתב אות שלאחריה ומחקה, עד שהשלים את כולה; פסולה, דכתיב "ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת", משמע שתהא המגילה כתובה כולה כאחד, ורק אחר כך ימחק אותה על המים.

דף י"ח

(ה) השקאת סופה: נסתפק רבא, האם צריך להשקותה מתוך הכלי חרס דוקא, אבל אם השקה אותה ע"י סיב חלול או שפופרת ושתהבן בתוך הכוס והיא שותה דרך הסיב או השפופרת אין המים בודקין אותה דלאו דרך שתיה בכך, או דילמא דרך שתיה בכך והמים בודקין אותה; ומסיק בתיקו.

עוד נסתפק רבא לענין השקאת סופה, באופן שנשפכו מן המים שבכוס ונשתתרו רק מקצתן, האם עדיין אפשר להשקותה במים הנשארים; וגם בזה מסיק בתיקו.

גליון קנין תורה

• אחר שהכהן משביע את האשה בשתי שבועות הנז"ל, צריכה לקבל עליה השבועה, דכתיב **וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אֲמֵן אֲמֵן**. ומדכתיב **אֲמֵן אֲמֵן** שתי פעמים, דרשו חז"ל שצריכה לקבל על עצמה שתי השבועות, כדתנן שאומרת **אֲמֵן שְׁלֹא נִטְמַאתִי** והיינו קבלת שבועה שלא נטמאהו **וְאִם נִטְמַאתִי יָבוֹאוּ בִי** (היינו קבלת האלה; ואתיא מנתניתין כמסקנא דרב אשי שהכהן אומר לה 'משביעני עליך שלא נטמאת ואם נטמאת יבואו בך', לכך מקבלת השבועה והאלה כדרך שהשביעה הכהן).

גלגול שבועה

• **גלגול על זנות אחר:** עוד דרשו חז"ל מהא דכתיב וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אֲמֵן אֲמֵן בלשון כפול, דנוסף על מה שמשביעין אותה אם נטמאה לאיש זה ושקינא בה בעלה עליו ואח"כ נסתרה עמו, גם מגלגלין עליה שבועה אם זינתה עם איש אחר. ואף בדדרך כלל אי אפשר להשביע לאשה ולהשקותה אלא על ידי קינוי וסתירה והיא על אותו איש אחר לא היה לה קינוי וסתירה, מ"מ הכא כיון שנשבעת כבר על איש זה, אפשר לגלגל עליה שבועה גם על איש אחר.

אמנם אין משביעין אותה אלא על זנות שהיה גורם שתיאסר לבעלה, אבל כל בעילת זנות שאינו גורם שתיאסר לבעלה, אין מגלגלין עליה שבועה ונמילא אין המים בודקין אותה על אותו זנות. ולפי זה מסקינן במשנה ובגמרא דינים דלהלן:

(א) אשה שנשאת וקינא בה בעלה ונסתרה, יכול הבעל לגלגל עליה שבועה על זנות של **אירוסין** ואפי"פ שלא היה בו קינוי, כיון שאם זינתה בעודה ארוסה הרי היא אסורה עליו. אבל אינו יכול לגלגל עליה שבועה על זנות שאירע **קודם שנתארסה** בעודה פנויה, שהרי אפילו אם זינתה או לא היתה אסורה עליו.

מיהו דוקא על זנות שאירע **בעודה פנויה** אינו יכול לגלגל עליה שבועה, אבל אשה שנשאת לבעל וגירשה, ואחר כך החזירה, ובנישואין השניים קינא בה ונסתרה ובא להשקותה, יכול לגלגל עליה שבועה אם זינתה תחתיו **בנישואין הראשונים** וקודם שגירשה, שהרי אם זינתה או בנישואין הראשונים הרי היא אסורה עליו לעולם ודאף אם גירשה אינו יכול להחזירה.

(ב) יבמה שנשאת ליבם וקינא בה היבם ונסתרה, ובא לגלגל עליה שבועה שלא נטמאה כשהיתה שומרת יבם והיינו אחר שמת בעלה הראשון והיא מצפה וממתנת ליבם, שאסורה או לאיש אחר בלא הליצה, הרי הוא תלוי בפלוגתא דתנאי אם יכול לגלגל עליה שבועה או לא:

אחר כך 'משביעני עליך שלא נטמאת' וכו' היא לשון שבועה שיש עמה אלה, אלא חוץ לפרש לשון שבועה הראשונה, כיון לשבועה השנייה נמשכת בהמשך אחד עם שבועה הראשונה. והא דמקשה רק 'היכי דמי שבועה שיש עמה אלה, אחי שפיר, שהרי לשון השבועה שאין עמה אלה פשיטא היא שמשביע אותה דהוי אמת מה שאמרה שלא נטמאה ואין צוה פלוגתא, ודוקא על שבועה שיש עמה אלה תקשה הגמרא בלשון השבועה, כיון שאי אפשר להשביע את האשה על זה, וק"ל.

נטמאה, אי אפשר להשביע אותה אלא בשבועה שלא נטמאה ושהרי ענין השבועה על האדם היינו שמשביעין אותו שאומר אמת, וא"כ לא שייך להשביע אותה על הצד שנטמאהו, וצריך ביאור איך משביע אותה שבועה השנייה שיש עמה אלה. ויש על זה בגמרא שלש דרכים:

(א) רב עמרם מפרש בשם רב, שאומר לה **"משביעני עליך בשם ד' שלא נטמאת** והיווה שבועה הראשונה שאין עמה אלה, **ש"אם נטמאת יבואו בך"**⁽¹⁾ והיווה שבועה השנייה שיש עמה אלה, נמצא שבאמת אינו משביע את האשה אלא על מה שאמרה שלא נטמאה, ושוב אומר לה אֵלֶּה לְחֹד בְּלֹא שְׁבוּעָה עַל הַצַּד שֶׁנִּטְמַאתְּ. מִיָּהוּ הַקִּשָּׁה רַבָּא, דְּהָא בְּפִסְקוֹ כְּתִיב שֶׁהִכְהֵן מִשְׁבִּיעַ אֶת הָאִשָּׁה **'בשבועת האלה'**, ולדברי רב הווי שבועה מתחלה בלא אלה, ואחר כך אלה לחוד בלא שבועה.

(ב) לכך מפרש רבא, שאומר לה **"משביעני עליך בשם ד' שלא נטמאת, ומשביעני עליך בשם ד' שאם נטמאת יבואו בך"**⁽²⁾, דלפי זה הווי שפיר 'שבועת האלה', מלבד מה שמשביע אותה מתחילה שלא נטמאה. מיהו הקשה רב אשי, דהא בין בשבועה ראשונה ובין בשבועה שניה מבואר בפסוק שהכהן משביע את האשה ודבשבועה ראשונה כתיב 'השביע אותה הכהן, ובשבועה שניה כתיב 'השביע הכהן את האשה', ולדברי רבא לא הווי שבועה השנייה על האשה, אלא על האלה.

(ג) לכך מפרש רב אשי, שאומר לה **"משביעני עליך בשם ד' שלא נטמאת, ואם נטמאת יבואו בך"**⁽³⁾, דכיון שאומר ז"אם נטמאת' בוי"ו החיבור, קאי האלה על תחילת דבריו שהשביע אותה, ונמצא הווי האלה בכלל **השבועה על האשה**, וגם נחשב **שבועת אלה**, דהשבועה קיימא בין על האשה ולפי דבריה שלא נטמאהו ובין על האלה ושתחול עליה אם באמת נטמאהו.⁽⁴⁾

1. הגמרא מקצת בנוסח השבועה, ובאמת אומר לה כל הלשון הנזכר בפסוק, ונמלא לשון השבועה לרב עמרם בשם רב, **"משביעני עליך בשם ד' אם לא שבב איש אותך ואם לא שטיט טומאה תחת אישך הנקי ממי המרים המאכרים האלה, שאם שטיט תחת אישך ובי נטמאת ויפן איש כך את שכתמו מזלעדי אישך, יתן ד' אוסף לאלה ולשבועה בתוך עמך בת ד' את ירכך נופלת ואת בתוך צבא"**.

2. גם צוה מקצת בנוסח השבועה, ובאמת הווי לשון השבועה לרבא, **"משביעני עליך בשם ד' אם לא שבב איש אותך ואם לא שטיט טומאה תחת אישך הנקי ממי המרים המאכרים האלה, ומשביעני עליך שאם שטיט תחת אישך ובי נטמאת ויתן איש כך את שכתמו מזלעדי אישך, יתן ד' אוסף לאלה ולשבועה בתוך עמך בת ד' את ירכך נופלת ואת בתוך צבא"**.

3. נמלא נוסח השבועה לרב אשי הוא כמו לרב עמרם בשם רב לעיל, אלא במקום לומר 'ש"אם שטיט' וגו' ציי"ן, אומר לה 'ואם צו"ו'.

4. פירשנו את הסוגיא לפי המוצא ב**באורי** וכן משמע ברמב"ם (פ"ג מה' טוטה ה"ו), שאין הכהן משביע את האשה בשתי שבועות נפרדות, אלא משביע אותה רק על מה שאומרת שלא נטמאה, ואחר כך ממשיך להזהיר באלה, וכדברי רב ורבא ורב אשי הנ"ל לכל חד כדאית ליה. ולפי זה אחי שפיר טפי אם גרסינן בגמרא 'היכי דמי שבועה שיש עמה אלה והיכי דמי שבועה שאין עמה אלה' (ע"י מהדורת עוז והדר הגהות וזו"ס את ג), אבל אפילו לפי הגירסא שלפנינו 'היכי דמי שיש עמה אלה', אין לפרש דהא דקאמר

קנין תורה גליון

מיהו יכול לגלגל עליה שבועה על זנות של נישואין האחרונים, והיינו שאם יגרשנה ויחזור ויקחנה ואז לאחר שנשאת לו פעם שנית תזנה בלא קינוי וסתירה, יכול לגלגל עליה שבועה ולר' מאיר שתבדק ע"י מים שתשתה עכשיו, שהרי אם תזנה אז בנישואין האחרונים תהא אסורה עליו לעולם.

שונה ושונה

כתוב בתורה בסיום פרשת סוטה "זאת תורת הקנאות אשר תשטה אשה תחת אישה ונטמאה", ודרשו חז"ל מדכתיב 'זאת' לשון מיעוט, דאשה ששתתה כבר פעם אחת מים המאררים ולא מתה, אינה חוזרת לשתות לעולם ואף ע"י קינוי וסתירה. לעומת זה דרשינן מהא דכתיב אחר כך 'תורת', שהוא לשון ריבוי ותורה אחת לכל הקנאות, שבכלן יעשה לה כתורה הזאת, לומר דאפילו אם שתתה כבר יכולה לחזור ולשתות. ועל כרחק צריך לומר, שיש אופן שאינה חוזרת לשתות, ויש אופן שחוזרת לשתות, ופליגי בה תנאי:

דף י"ט

(א) **תנא קמא** סבירא ליה דתיבת 'תורת' אתא לרבויהי כל מייל, מלבד אופן אחד דממעטינן מתיבת 'זאת'. לכך סובר תנא קמא דלא ממעטינן אלא איש אחד ובוועל אחד (פ"י דבעל זה שכבר קינא בה, אינו יכול לקנא בה פעם אחרת, ודוק באותו בוועל שקינא בה בראשונה), אבל איש אחד ושני בוועלים (פ"י שהבעל שקינא בה בראשונה חוזר ומקנא בה בבוועל אחר) או שני אנשים ובוועל אחד (פ"י שמת בעלה זה שהשקה ונישאת לאחר וקינא לה בעלה השני על אותו בוועל שקינא לה בעלה הראשון) וכל שכן שני אנשים ושני בוועלים, האשה שותה ושונה.

(ב) **הכמים** סבירא להו להיפך מתנא קמא, דתיבת 'זאת' אתא למעוטי כל מייל, מלבד אופן אחד דמרבין מתיבת 'תורת'. לכך קסברי, דלא מרבין שתהא שותה ושונה אלא בשני אנשים ושני בוועלים, אבל בכל גוונא אחרת (בין איש אחד ושני בוועלים, בין שני אנשים ובוועל אחד, וכל שכן איש אחד ובוועל אחד) אינה שותה ושונה.

(ג) **רבי יהודה** סבירא ליה, דכיון שיש כאן ד' ציורים, ומצינו בקרא לשון ריבוי ולשון מיעוט, יש לרבות שני הציורים דמסתברי יותר לרבויהי, ולמעט שני ציורים האחרים דמסתברי יותר למעוטי ולא מסר הכתוב אלא להכמים לפרש לך לפי חכמתם מה ריבה ומה מיעוט. לכך מסתבר למעט איש אחד שחוזר ומקנא; בין איש אחד ובוועל אחד, ואפילו איש אחד ושני בוועלים (דכיון שקינא לה כבר ונמצאת נקיה, נראה הדבר שאדם קנמן הוא ומתכוין להקניטה, הילכך לא שנא מחשד הראשון ולא שנא מאחר אינה שותה ושונה), ומסתבר לרבויהי שני אנשים; בין שני אנשים ובוועל אחד, וכל שכן שני אנשים ושני בוועלים, שתהא שותה ושונה.

לר' עקיבא דסבירא ליה שאין חילוק בין הייבי כריתות לחייבי לאוין, וכמו דאמרינן דאין קידושין תופסין בחייבי כריתות (והולד שנולד היו ממזר) הוא הדין שאין קידושין תופסין בחייבי לאוין (והולד היו ממזר), אם כן כי היכי דהבא על אשת איש שהיא בכרת, אסורה על בעלה, כן הבא על שומרת יבם שאינו אלא בלאו, נמי אסורה על היבם, וכיון שאם זינתה בעודה שומרת יבם היתה נאסרת על היבם, שפיר מוגלגל עליה שבועה וכמו אשה נשואה שהבעל יכול לגלגל עליה שבועה אם זינתה בעודה ארוסה, וכן סובר **תנא דמתניתין**.

אבל **לחכמים** דסבירא להו דדוקא בחייבי כריתות לא תפסי קידושין (והולד ממזר) אבל בחייבי לאוין תפסי קידושין (ואין הולד ממזר), דלא משוי חייבי לאוין כחומר חייבי כריתות, לדידהו הבא על שומרת יבם שאינו אלא לאו אינו אסורה על היבם, ואם כן אין מוגלגל עליה שבועה אם זינתה בעודה שומרת יבם, כיון שאפילו אם זינתה לא היתה נאסרת על היבם.

מיהו כל זה דוקא כשבא לגלגל עליה שבועה שלא זינתה כשהיתה שומרת יבם, אבל לכולי עלמא יכול היבם לגלגל עליה שבועה שלא זינתה בעודה תחת אחיו (פ"י קודם שמת בעלה הראשון אחיו של היבם), שהרי אם היתה מזונית תחת אחיו היתה אסורה על היבם לעולם (כמו ששינוי לעיל (דף ה:) שאם זינתה אשה תחת בעלה ואח"כ מת הבעל בלא בנים, חולצת ולא מתייבמת).

♦ **גלגול שבועה על העתיד: לדעת תנא קמא דמתניתין, אי אפשר לגלגל עליה שבועה אלא על זנות שכבר זינתה לשעבר** (ובאופנים הנ"ל, שמשביע אותה אם זינתה בעודה ארוסה או בנישואין הראשונים וכיו"ב), אבל אינו יכול להשביע לה על העתיד.

ורבי מאיר סובר, שיכול לגלגל עליה שבועה שלא תמא לאחר זמן, ואין הכוונה שתבדק כבר עכשיו על העתיד, אלא דמה שהיא שותה עכשיו מים המאררים, מהני לה, שאם תמא לאחר זמן (בלא קינוי וסתירה) יחזרו המים מיד לתוך גרונה ותמות.

אמנם אף לרבי מאיר אי אפשר לגלגל עליה שבועה אלא אם תזנה לעתיד זנות כזה שאוסרתה על בעלה (כמו דאמרינן לעיל לענין זנות לשעבר), וכגון שתזנה בעודה תחתיו, אבל אינו יכול לגלגל עליה שבועה אם תזנה אחר שיגרשנה, דאף אם תזנה אז אינה נאסרת עליו ומותר לו להחזירה, כיון שזינתה בשעה שלא היתה אשת איש (ואף דקאמר קרא שאם היתה לאיש אחר לא יוכל בעלה הראשון לקחתה, היינו דוקא אם נשאת לאחר ע"י קידושין ואח"כ יצאה ממנו, אבל אם רק זינתה עם אחר, יכול בעלה הראשון לחזור לקחתה).

הדרך שלך היה מביא

גליון קנין תורה

פרק שלישי – היה נוטל

סדר מנחת סוטה

• הבעל מביא את מנחתה להעזרה בתוך כפיפה מצרית, ובהגיע זמן הקרבת המנחה נוטל הבעל את המנחה מתוך כפיפה מצרית ונותנה לתוך כלי שרת ונותנה על יד אשתו, והכהן מניח את ידו תחתיה, ומניפין ביחד את המנחה. והמעם, דתנופה צריכה יד בעלים ויד כהן, ובעלים דמנחת סוטה היא האשה.

ואף על גב דבקרא לא נזכר אלא תנופה ביד כהן, דכתיב "ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף את המנחה", מכל מקום ילפינן גזירה שוה "יד יד" מתנופה של קרבן שלמים ושמניף חזה ושוק ואימורין, כתיב הכא "ולקח הכהן מיד האשה", וכתיב התם "ידיו תביאנה", וגמרינן זה מזה; מה סוטה מפורש דבעינן תנופה ביד כהן, אף שלמים בעי תנופה ביד כהן, ומה שלמים מפורש דבעינן תנופה ביד בעלים ודכתיב "ידיו תביאנה" וקאי על הבעלים, אף סוטה בעי תנופה ביד בעלים, הא כיצד, בתרווייהו מניח הכהן את ידו תחת ידי הבעלים ומניף.

• אחר התנופה מניש הכהן את המנחה אל המזבח לקרן מערבית דרומית, וכמבואר לעיל דף יד: דלדעת ת"ק מנישה כנגד חודה של קרן, או נוטל קמיצה מן המנחה ונותן את הקמיצה בכלי שרת אחרת, ומעלהו על המזבח ומולחו ומקטירו על גבי האישים. משהוקטר הקומץ ועי' לעיל דף סו. ב' דיעות בזה) נאכל שיירי המנחה לכהנים.

השקה קודם למנחה או אחר כך

בפסוקי התורה בפרשת סוטה נזכרה חובת השקה לסוטה שלש פעמים, פעם אחת אחר מחיקת המגילה בתוך המים קודם סדר הקרבת המנחה, ועוד שתי פעמים אחר הקרבת המנחה, דכתיב, "וכתב את האלות האלה הכהן בספר ומחה אל מי המרים, והשקה את האשה את מי המרים המאורים ובאו בה המים המאורים למרים, ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף וגו', והקטיר המזבחה ואחר ישקה את האשה את המים, והשקה את המים והיתה אם נטמאה ותמעל מעל באישה ובאו בה המים המאורים למרים וצבתה במנה" וגו'. ונחלקו תנאי למה איצטריך הני תלתא קראי:

(א) רבנן סברי, דהאי 'והשקה' קמא דכתיב קודם הקטרת המנחה דוקא הוא ושצריך להשקותה קודם למנחה, ואע"ג דאחר הקטרת המנחה כתיב 'ואחר ישקה את האשה' דמשמע שצריך להשקותה אחר המנחה, מכל מקום אין דרך הכתוב לומר בתחילת דבריו שלא כדרך מצותו, ועל כרחך מקרא האמור ראשון אינו נדרש אלא לגופו, ושתי מקראות יתירות האמורים אחריו ניתנו לדרוש.

הילכך, 'והשקה' קמא איצטריך לגופיה שמשקה ואחר כך מקריב את המנחה. והא דכתיב אחר כך 'ואחר ישקה', אף על פי

שנכתב אחר הקטרת המנחה, על כרחך קאי על קודם הקטרה, והאי 'אחר' דקאמר קאי על מחיקת המגילה ושנוכר בפסוק לעיל, ואתא לאשמעינן שאין להשקותה אלא אחר שנמחקה המגילה יפה, ואם עדיין רישומו ניכר צריך לחזור ולמחוק עד שלא יהא רישומו ניכר. והאי 'והשקה' בתרא קאי גם כן על קודם ההקטרה, ואתא לאשמעינן דדוקא קודם מחיקת המגילה יכולה האשה למימר 'איני טמאה אבל איני שותה' ושאינן כופין אותה לשתות, ויוצאה מתחת בעלה מספק, אבל אם כבר נמחקה המגילה ואומרת איני שותה ויאינה מודה שהיא טמאה, מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה.

(ב) רבי שמעון סבר, דכיון שהפסוק מדגיש 'והקטיר המזבחה ואחר ישקה את האשה', על כרחך דוקא הוא, לאשמעינן שאין להשקותה אלא אחר הקטרת המנחה, וגם שמעינן מזה דבעינן מחיקה יפה עד שאין רישומו ניכר ורק אחר כך משקין אותה, דמדכתיב 'ואחר ישקה' משמע דכל מה שנוכר בפסוק לעיל מיניה מעכבין בה מלהשקותה, בין מחיקת המגילה לגמרי ובין הקטרת המנחה. ולפי זה שאין משקין אותה אלא אחר הקטרת המנחה, גם אין למחוק את המגילה עד לאחר הקטרה, דכל מה שיש שהות לאחר את המחיקה, מאחרין, שזא תודה.

והאי 'והשקה' קמא דכתיב קודם הקטרת המנחה, אתא לאשמעינן דדוקא לכתחילה אמרינן שמקריב את מנחתה ואחר כך משקה, אבל בדיעבד אם השקה אותה ואחר כך מקריב את מנחתה כשרה.

והאי 'והשקה' בתרא דכתיב אחר הקטרת המנחה, אתא לאשמעינן, שאם כבר נמחקה המגילה ואומרת 'איני שותה' ואכל אינה מודה שהיא טמאה, מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה. מיהו כיון שנכתב פסוק זה אחר הקטרה, לא שמעינן מיניה אלא היכא שעשו הכהנים כדון ומחקו את המגילה אחר הקטרת המנחה, דאז אמרינן שמשקין אותה בעל כרחיה, אבל אם עשו הכהנים שלא כדון ומחקו את המגילה כשעדיין לא הוקטר המנחה, אז אף על גב דבדיעבד כשרה ונאפילו אם השקה קודם למנחה כשרה לר' שמעון כגיל, מכל מקום ככהאי גוונא אם אמרה איני שותה אין משקין אותה בעל כרחיה.

(ג) רבי עקיבא בברייתא ראשונה סבר, דהאי 'והשקה' בתרא דוקא הוא, לאשמעינן שצריך להשקותה אחר הקטרת המנחה וזכור סובר כר' שמעון ודלא כרבנן. והפסוק 'ואחר ישקה' אתא לאשמעינן שאין להשקותה אלא אם כן נמחקה המגילה יפה עד שאין רישומו ניכר כלל.

והאי 'והשקה' קמא דכתיב קודם הקטרת המנחה, בא ללמד שאם כבר נמחקה המגילה ואומרת איני שותה ויאינה מודה שהיא

גליון קנין תורה

כרחוק והיכא שהדרה בה מחמת רתיאתא ולא מחמת בריותא כנילו, ולתנא דברייתא שניה מודה רבי עקיבא לרבי שמעון שאם נמחקה המגילה שלא כדין אין משקין אותה בעל כרחיה.

דף כ'

• עוד נסתפק הגמרא, לדעת רבי עקיבא שאין משקין אותה בעל כרחיה אלא אם כן חזרה בה מחמת רתיאתא ולא מחמת בריותא, מה הדין כשאמרה תחלה 'איני שותה' מחמת בריותא, ואחר כך חזרה ואמרה 'שותה אני'; מי אמרינן דכיון שאמרה 'איני שותה' ולא היתה רותתת, הוי ליה כאילו אמרה בהדיא 'טמאה אני', ומאחר שהחזיקה נפשה בטומאה אינה יכולה לחזור בה ולשתות ודאחר שהודתה אשה שהיא טמאה, שוב אין המים בודקין אותה, שאין המים בודקין אלא היכא דאיכא ספק טומאה, או דילמא כיון דאמרה השתא 'שותה אני', גליא דעתה דמה שאמרה תחלה 'איני שותה' אמרה כן מחמת ביעתותא ואני' דלעינינו לא היתה רותתת, ונמצא שמעולם לא הודתה שהיא טמאה ואפשר להשקותה; ומסקינן בתיקו.

אינה רוצה לשתות

• אם עד שלא נמחקה המגילה אמרה איני שותה, אין כופין אותה לשתות ואף שלא הודתה שהיא טמאה אלא אומרת מהורה אני ואיני שותה, אין כופין אותה לשתות, אלא יוצאה מתחת בעלה מספק שמא היא טמאה, ומנחתה נשרפת בעזרה על בית הדשן והואיל וקדשה קדושת הגוף בכלי שרת, נשרפת בעזרה, כיון שאר פסולי קדשי קדשים ופסולי אימורים שמחיצתן לפניו מן הקלעים, ונחלקו תנאי מה לעשות עם מגילתה:

לתנא דמתניתין ולתנא קמא דברייתא, אין מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת והואיל ונכתבה לשם אשה זו, לכך נגזרת בצירי החיבל וכשאר כתבי הקודש שאינן ראויין לקרות בהן שנגזרין כדי שלא יתבזו. לרבי אחי בר יאשיה דברייתא, מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת, דלא דמי לגמ' אשה דבעינן שתהא כתובה לשם אשה המתגרשת, דשאני התם דכתיב "וכתב לה ספר כריתות", שתהא כתובה לשמה, אבל הכא דכתיב "ועשה לה הכהן", לא שמעינן אלא שתהא מחיקת המגילה לשמה, אבל כתיבת המגילה לא בעינן לשמה.

• אם אחר שכבר נמחקה המגילה במים אמרה איני שותה, מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה וכיון שגרמה לשם שימחה, תוס'. מיהו זה דוקא כשלא הודתה שהיא טמאה ושאמרה מהורה אני אבל איני שותה, אבל אם הודתה ואמרה טמאה אני, אין כופין אותה לשתות ודלא ניתנו מים המרים אלא לברר את הספק, אבל אשה זו הרי בדוקה ועומדת היא כיון שאמרה טמאה אני, והמים נשפכין, ומנחתה נשרפת על בית הדשן.

מחיקת פרשת סוטה של ספר תורה

תנא רבי יהודה דברייתא, דנחלקו תנאי אם מותר למחוק פרשת סוטה הכתובה בספר תורה לצורך השקאת סוטה, אי נמי

טמאה, מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה, וכיון דכתביה קרא קודם הקטרת המנחה, אישמעינן רבותא מפי, דאפילו אם עשו הכהנים שלא כדין ומחקו את המגילה קודם הקטרה ובאמת צריך להשהות המחיקה עד אחר הקטרה, כמו לר' שמעון, כיון שאין משקין אותה עד אחר הקטרה, מכל מקום הואיל ונמחקה כבר אין שומעינן לה ומשקין אותה בעל כרחיה.

נמצא, דרבי עקיבא סובר כרבי שמעון שאין משקין אותה עד אחר הקטרת המנחה, מיהו פליגי אהדדי בתרת; (א) לרבי שמעון אין משקין אותה בעל כרחיה אלא אם כן נמחקה המגילה כדין אחר המנחה, ולרבי עקיבא משקין אותה אפילו היכא שנמחקה שלא כדין קודם למנחה. (ב) לרבי שמעון דוקא לכתחילה צריך להשקותה אחר המנחה, אבל בדיעבד אם השקה קודם למנחה כשרה ודיליף כן מהאי 'השקה קמא', מה שאין כן לרבי עקיבא לעיכובא הוא שצריך להשקותה אחר המנחה ודהאי 'השקה קמא' איצטריך ליה לר' עקיבא לדרשה אחרת, לאשמעינן שמערערין אותה ואפילו אם נמחקה קודם למנחה שלא כדין.

• אמנם מצינו בברייתא אחרת בשם רבי עקיבא, דהא דמערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחיה אחר מחיקת המגילה, היינו דוקא היכא דהדרא בה מחמת רתיאתא ושאנו רואין אותה רותתת, דאיכא לטימר דלעולם היא מהורה אלא שאינה מאמנת שלא יבדקה המים, ומתחילה היתה רוצה לסמוך על שהרתה ולשתות, וכשהגיעה לשתות חזרה בה, דבזה דוקא משקין אותה בעל כרחיה כדי לבדוק אם באמת מהורה היא או לא, אבל היכא דהדרא בה מחמת בריותא ושאינה רותתת וקאמרה איני שותה ואיני טמאה, אין חילוק אם חזרה בה קודם מחיקת המגילה או אחר כך, דלעולם אין משקין אותה בעל כרחיה, שהרי כל ההשקאה אינה אלא כדי לבדוק אם טמאה היא אם לא, אבל אשה זו בדוקה ועומדת היא דודאי טמאה היא וולך אינה רותתת, דמכא מיעיקרא ואמרה כי מטינא למשתי לא שתינא, לכך אפילו אם חזרה אחר מחיקת המגילה אין צורך להשקותה דודאי טמאה היא, וצריך לומר דגם הא דאמר רבי עקיבא דברייתא ראשונה שמשקין אותה בעל כרחיה, לא מיירי אלא היכא דהדרא בה מחמת רתיאתא, ולא מחמת בריותא.

מיהו עדיין יש להקשות הני תרי ברייתות אהדדי, דבההיא ברייתא שניה מבואר דהא דמשקין אותה בעל כרחיה לרבי עקיבא והיכא שהדרא בה מחמת רתיאתא, היינו דוקא אם חזרה בה אחר הקטרת הקומץ והיינו שגם המחיקה נעשה כדין אחר הקטרה, אבל אם נמחקה המגילה שלא כדין קודם הקטרת הקומץ ואז חזרה בה, מודה רבי עקיבא שאין משקין אותה בעל כרחיה והואיל ונמחקה המגילה שלא כדין, וכדעת ר' שמעון דלעיל, ודלא כדברי רבי עקיבא דברייתא ראשונה.

לכך מסיק הגמרא דתרי תנאי נינהו אליבא דרבי עקיבא; לתנא דברייתא ראשונה פליגי רבי עקיבא על רבי שמעון, וסבירא ליה דאפילו אם נמחקה שלא כדין משקין אותה בעל

קנין תורה גליון

בעינין שתהא כתובה דוקא על מגילה בפני עצמה, ולא למחוק מתוך ספר תורה:

לרבי מאיר, אפשר למחוק מתוך ספר תורה, ולפי זה סופר שכותב ספר תורה ורוצה להטיל קנקנתום לתוך הדיו כדי שלא ימחק הדיו, צריך לזהר בפרשת סוטה שלא ליתן קנקנתום לתוך הדיו, דבעינין כתב שהוא ראוי לימחק. **לרבי יעקב**, אין יכולין למחוק פרשת סוטה של ספר תורה לצורך השקאת סוטה, אלא בעינין מגילה נפרדת, ולדידיה יכול הסופר ליתן קנקנתום לתוך הדיו אף בכתובת פרשת סוטה בספר תורה, ודוקא בכתובת מגילה של כל סוטה וסוטה בבית המקדש לא יתן קנקנתום לתוך הדיו, כדי שיהא ראוי לימחק. מיהו נחלקו אמוראי בביאור פלוגתת ר' מאיר ור' יעקב:

• **רבי ירמיה סובר**, דהני תנאי פליגי בפלוגתא דתנאי דלעיל אם בעינין כתיבת מגילת סוטה לשמה או לא: ר' מאיר סובר כרב אחי בר אשי דלא בעינין כתיבה לשמה, לכך אפשר למחוק אף פרשת סוטה של ספר תורה, ור' יעקב סובר כתנא דמתניתין ותנא קמא דברייתא דאין מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת, דבעינין דוקא כתיבה לשמה, ולכך ודאי לא אפשר למחוק פרשת סוטה של ספר תורה, שלא נכתבה כלל לשמה.

• **רב פפא ורב נחמן בר יצחק סברי**, שאינו מוכרח דהני תנאי סבירא להו כהני תנאי, דלעולם איכא למימר דתרווייהו סבירא להו כתנא קמא, או דתרווייהו דסבירא להו כרב אחי בר אשייה.

מחד גיסא יש לומר דסבירא להו כתנא קמא דמגילה של סוטה אחת אינה כשרה להשקות בה סוטה אחרת, אלא כהא פליגי דרבי יעקב סובר היינו טעמא דתנא קמא דבעינין שתהא כתיבה לשמה של סוטה זו, ולכך אף פרשת סוטה של ספר תורה אינה כשרה למחוק לצורך השקאת סוטה, ורבי מאיר סובר דלעולם מודה תנא קמא דלא בעינין שתהא כתיבה כהדיא לשמה, ושאינו מגילה שנכתבה לשם סוטה אחת ואינתקה משאר כל הנשים, לכך אינה ראויה עוד להשקות בה סוטה אחרת, אבל ספר תורה שנכתבה סתמא, סגי אם מחקינן אותה לשם סוטה זו.

מאידך גיסא יש לומר דסבירא להו כרב אחי בר אשייה דמגילה של סוטה זו כשרה להשקות בה סוטה אחרת, דלא בעינין שתהא פרשת סוטה כתיבה לשמה, אלא כהא פליגי רבי מאיר סובר דכמו דאמרינן דמגילת סוטה זו כשרה להשקות בה סוטה אחרת מטעם דלא בעינין לשמה, הוא הדין פרשת סוטה של ספר תורה כשרה להשקות בה סוטה אף שלא נכתבה לשמה של סוטה זו, ורבי יעקב סובר דאף דלא בעינין כתיבת פרשת סוטה לשמה, מכל מקום בעינין שתהא כתיבה לשם אלות בעולם, מה שאין כן פרשת סוטה של ספר תורה לא נכתבה כלל לשם אלה אלא להתלמד בדיני סוטה, לכך אי אפשר להשקות בה סוטה אחרת.

• **שיטת רבי ישמעאל**: סיפר ר' יהודה בשם שמואל, דרבי מאיר היה סופר, והיה רגיל להטיל קנקנתום לתוך הדיו, וכשלמד אצל רבי עקיבא לא אמר לו רבי עקיבא דבר על מה שהוא מטיל קנקנתום בדיו. כשהלך אחר כך ללמוד אצל רבי ישמעאל, שאלו רבי ישמעאל מה מלאכתו, והשיב רבי מאיר שהוא סופר. אמר לו רבי ישמעאל שיהא זהיר במלאכתו, דמלאכתו מלאכת שמים היא, ושמא יחסר אות אחת או ייתר אות אחת ונמצא מהריב את כל העולם כולו וכגון בפסוק וד' אלקים אמת יחסר אות א' ויכתוב 'מת', או בפסוק בראשית ברא אלקים ייתר אות אחת ויכתוב 'בראו', ונמצא מכשיל בני אדם באפיקורסות ח"ו ונחשב כאילו מהריב את העולם.

השיב רבי מאיר, דלא מבעיא שהוא בקי בחסירות ויתירות והוא נזהר שלא להחסיר או ליתר שום אות, אלא גם הוא נזהר שלא יבוא זכוב וישב על התג של אות ד' והיינו צד ימין של גג הדלת שבזה שונה אות ד' מאות ר"ן וימחק את התג ומשווי ליה ריש, והיינו על ידי שהוא נותן קנקנתום לתוך הדיו כדי שלא ימחק הדיו.

תמה רבי ישמעאל, וכי מותר להטיל קנקנתום לתוך הדיו, והא אמרה תורה בפרשת סוטה 'ומחה', שיהא כתב שיוכל למחות. דרבי ישמעאל היה סבר שמותר למחוק פרשת סוטה של ספר תורה לצורך השקאת סוטה, ולא בעינין כתיבה לשמה, ולכן אף דבשאר פרשיות התורה מותר להטיל קנקנתום לתוך הדיו, אבל בפרשת סוטה אסור, דבעינין כתב שיוכל למחות.

– ממעשה זה שמעינן תרת; א. מתחילה למד רבי מאיר אצל רבי עקיבא ואחר כך אצל רבי ישמעאל, ב. רבי עקיבא התיר לו להטיל קנקנתום לתוך הדיו ורבי ישמעאל אסרו. אמנם בברייתא אחרת מצינו בתרווייהו להיפך, דתניא בשם רבי מאיר, דכשלמד אצל רבי ישמעאל היה מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לו דבר, וכשבא אצל רבי עקיבא אסרה עליו; אלמא דמתחילה למד אצל רבי ישמעאל ורק אחר כך אצל רבי עקיבא, ועוד, דרבי ישמעאל התיר להטיל קנקנתום לתוך הדיו ורבי עקיבא אסרו.

והנה קושיא ראשונה ואצל איזה מהם למד תחלה יש ליישב, דמתחלה הלך ללמוד אצל רבי עקיבא, אבל לא היה יכול לירד לסוף דעתו ולאסוקי איך נקטינן לדינא ודר' עקיבא היה רגיל לבאר היטב שני הצדדין בכל הלכה קודם שהיה מסיק איך נקטינן, ולשם זה היה מראה פנים לומר על טמא שהוא סהור וכן להיפך, לכך הלך ר' מאיר לפני רבי ישמעאל ולמד אצלו פסקי דינים [משניות שתומות בלי תוספת טעם וסברא, כדגמיר להו ר' ישמעאל מרבו ורבו מרבו], ואחר שהיה בקי בכל הדינים חזר אל רבי עקיבא לעמוד על עיקרי טעמי המשנה [ופני מה זה טמא וזה סהור זה אסור וזה מותר ועל מה כל דבר נספך ועל איזה מקרא], ונמצא שלמד אצל רבי עקיבא הן קודם שהלך ללמוד אצל רבי ישמעאל, והן אחר כך. אבל קושיא שניה אם רבי ישמעאל אסר להטיל קנקנתום או לא ודר' יהודה אמר בשם שמואל שאסרו ר' ישמעאל ור' עקיבא התיר, ובברייתא מבואר דר' עקיבא אסרו ר' ישמעאל התיר [ומסקינן בקושיא].

זמן בדיקת מים המרים

נהלוקו תנאי לעיל מתי משקין את הסוטה; לחכמים משקין אותה קודם הקרבת מנחתה, ולדידהו על כרחך אין המים בודקין אותה עד אחר הקרבת המנחה, מדכתיב "מנחת זכרון מזכרת עון" וואם היו המים עושים פעולתם קודם הקרבת המנחה, נמצא שכבר נבדקה, ולא שייך לומר אצל המנחה שעושים אחר כך 'מזכרת עון'. אבל לרבי שמעון ורבי עקיבא אין משקין אותה אלא אחר הקרבת המנחה, ולדידהו בודקין אותה המים מיד אחר ההשקאה.

והנה קתני במתניתין "אינה מספקת לשתות עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות והיא מתמלאת גידין", אלמא שהמים בודקין אותה מיד, ועל כרחך לא אתיא מתניתין כחכמים. מיהו גם ליכא למימר דאתיא כרבי שמעון, מדקתני אחר כך שאם יש לה זכות היתה הזכות תולה לדחות מיתתה, והא רבי שמעון סובר לקמן (דף כב:) דאין זכות תולה במים המרים. אלא על כרחך אתיא מתניתין כרבי עקיבא, דלענין זמן השקאה סבירא ליה לעיל כרבי שמעון דמתחילה מקריב את מנחתה ואחר כך משקה אותה, ולענין זכות תולה סבירא ליה כחכמים דזכות תולה לה.

הוצאה מעזרה

כיון שראו הכהנים איך שפניה מוריקות ועיניה בולטות והיא מתמלאת גידין, היו אומרים 'הוציאוה שלא תטמא העזרה'.

אמנם אין לפרש שחששו לטומאת מת, שהרי הסוטה היתה עומדת בשערי נקנור, ושערי נקנור לא נתקדשו בקדושת עזרה שהיא מחנה שכינה, אלא דינם כעזרת נשים שאין לה אלא קדושת הר הכית שהיא מחנה לוי, ושנינו כברייטא דטמא מת מותר ליכנס למחנה לוי, ואף מת עצמו מותר להכניסו למחנה לוי, שנאמר "ויקה משה את עצמות יוסף עמו", ודרשינן עמו במחיצתו, דהיינו במחנה לוי.

לכך פירש אב"י, שחששו שמא תפרוס נדה ומחמת פחד המים, ונדה זוכה וזבה ובעל קרי אסורים ליכנס למחנה לוי. ומצינו שהפחד יכול לגרום שתפרוס נדה, גבי אסתר המלכה כששמעה על מרדכי שהוא הולך בלבוש שק דכתיב "ותתחלחל המלכה מאד", ופירש רב שפירסה נדה.

ולא דמי להא דתנן להיפך שהחרדה מסלקת דמים וולכך נקט התם ר' מאיר דאשה שהיתה במחבא והגיעו שעת וסתה ולא בדקה, טהורה היא כל שבדקה אחרי כן ומצאתה טהורה, ולא אמרינן אורה בזמנו בא בשעת וסתה, דמכנינן שהחרדה מסלקת את הדמים, דשאני התם דהוי דאגה שאינה באה פתאום, אלא דואגת שמא יבואו אויבים להורגה, כי דאגה כזה צומת את המקור מלהוציא דם ואפילו בשעת וסתה, מה שאין כן פחד הבאה פתאום וכגון סוטה זו שלא היתה חרידה עד עכשיו ופתאום היא מרגשת בצערה, וכן באסתר המלכה שבאת לה שמועת מרדכי פתאום, אדרבה גורמת לפתיחת המקור וראיית דם.

שאלות ותשובות לחזרה

דף י"ז

- א. איזה נוסח כותבין במגילת סוטה [מתוך הפסוקים 'אם לא שכב' וגו' עד 'ואמרה האשה אמן אמן']; לר' מאיר, לר' יוסי, ולר' יהודה?

ר' מאיר: כותבין קללות הבאות מחמת ברכות, ואלות ממש, ומדלגין אלות של משנה תורה וגם צוואות [והשביע הכהן את האשה וגו'] וקבלות [ואמרה האשה אמן אמן]. ר' יוסי: כותבין קללות הבאות מחמת ברכות, ואלות ממש, וגם צוואות וקבלות, ומדלגין רק אלות של משנה תורה. ר' יהודה: אין כותבין אלא אלות ממש.
- ב. איך דורשין הפסוק "וכתב את האלות האלה הכהן בספר"; לר' מאיר, לר' יוסי, ולר' יהודה הנ"ל?

ר' מאיר: 'אלות' היינו אלות ממש, 'האלות' לרבות קללות הבאות מחמת ברכות [דכיון דכתב ה"י גבי ריבוי אתא לרבויה], 'אלה' למעוטי אלות הכתובות במשנה תורה, 'האלה' למעוטי צוואות וקבלות [דכיון דכתב ה"י גבי מיעוט אתא למעוטי]. ר' יוסי: סובר כר' מאיר, מיהו ס"ל דמדכתיב 'את האלות' אתא לרבויה צוואות וקבלות [ואות ה' של 'האלה' אורחיה הוא ולא אתא למעוטי], ור' מאיר ס"ל דלא דרשינן תיבת 'את'. ר' יהודה: ס"ל כל ההי"ן דקרא דרשינן למיעוטא, לכך 'אלות' מרבה אלות ממש, 'האלות' אתא למעוטי קללות הבאות מחמת ברכות, 'אלה' ממעט קללות שבמשנה תורה, 'האלה' ממעט צוואות וקבלות.
- ג. מהו פירוש המאמר 'איש ואשה זכו שכינה ביניהן, לא זכו אש אוכלתן'?

זכו שכינה ביניהן, שהרי חלק את שמו [י"ה] ושיכנו ביניהן; יו"ד באיש וה"י באשה. לא זכו אש אוכלתן, שהקב"ה מסלק שמו מביניהן ונמצאו א"ש וא"ש.

קנין תורה גליון

ד. איש ואשה שלא זכו; האם יש חילוק בפרעניות של 'אש אוכלתן' בין האיש להאשה? ולמה?

אש של אשה קשה וממהרת לאכול וליפרע יותר משל איש, דאש של אשה נוחה להדליק מהר שאין אות של שם מפסיק ביניהן, אלא הן מחוברין מעיקרא, אבל באיש אין אותיות של א"ש מצטרפות יחד שהיו"ד של שכינה מפסקת.

ה. מפני מה אמרה תורה להביא דוקא עפר לבדיקת סוטה?

זכתה יוצא ממנה בן כאברהם אבינו דכתיב ביה 'זאנכי עפר ואפר', לא זכתה תמות ותחזור לעפרה.

ו. איזה ב' מצות קיבלו ישראל בשכר שאמר אברהם 'זאנכי עפר ואפר'? ואיזה ב' מצות קיבלו בשכר שאמר 'אם מחוט ועד שרוך נעלי?' וזאנכי עפר ואפר; א. אפר פרה אדומה, ב. עפר סוטה. אם מחוט ועד שרוך נעל; א. חוט של תכלת, ב. רצועה של תפלין.

ז. כתיב 'וכתב את האלות האלה הכהן בספר'; על איזה דבר צריך לכתוב את המגילה, ומנלן? וכאיזה מין דיו צריכין לכתוב, ומנלן? אין כותבין אלא על גבי קלף [לאפוקי לוח של עץ או נייר של עשבים או דיפתרא], מדכתיב 'בספר'. ואין כותבין אלא בדיו שיכול לימחות עד שאין רישומו ניכר [לאפוקי קמוס וקנקנתום], שהרי בעינן שיהא אפשר למחוק את הכתב במים.

ח. האם אפשר לכתוב את המגילה למפרע, או כאגרת בלא שרטוט, או על שני דפינן? ומנלן?

כולהו פסולין; למפרע, דכתיב 'האלה', משמע כמו שהן סדורין בפרשה. כאגרת, דכתיב 'בספר', והלכה למשה מסיני שהספרים צריכין שרטוט. על שני דפינן, דכתיב 'בספר' לשון יחיד; ספר אחד אמר רחמנא ולא שנים ושלשה ספרים.

דף י"ח

ט. מה הדין אם כתב אות אחת ומחקה על המים, וחזר וכתב אות שלאחריה ומחקה, עד שהשלים את כולה? ומנלן?

פסול, דכתיב 'ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת', משמע עד שתהא כולה כתובה כאחד ואח"כ ימחוק אותה.

י. באיזה חמש דינים לענין השקאת סוטה נסתפקו רבא ורב אשי, ובכולהו מסקינן בתיקו? ומה הן צדדי האיביעיא?

א. כתב ב' מגילות לשתי סוטות ומחקן לתוך כוס אחד; מי אמרינן כתיבה לשמה בעינן והאיכא, או דילמא בעינן נמי מחיקה לשמה וליכא. ב. אם תמצא לומר בעינן נמי מחיקה לשמה, מה הדין כשמחקן בב' כוסות ואח"כ חזר ועירבן; מי אמרינן מחיקה לשמה בעינן והאיכא, או דילמא הא לאו דידה קא שתיא והא לאו דידה קא שתיא. ג. אם תמצא לומר הא לאו דידה קא שתיא והא לאו דידה קא שתיא, מה הדין אם אחר שעירבן חזר וחלקן; מי אמרינן יש ברירה והוברר שכל אחת קיבלה ממים המיוחדים לה, או דילמא אין ברירה. ד. האם יכולה סוטה לשתות דרך סיב חלול או שפופרת, או דילמא לאו דרך שתייה בכך וצריכה לשתות דוקא מתוך הכוס. ה. היכא שנשפכו מן המים ונשתיירו רק מקצתן, האם אפשר להשקותה מים הנשארים, או בעינן שתשתה כל המים שנמחקו בהן המגילה.

יא. למה משביע הכהן את האשה שתי שבועות? (לפי הה"א דר' זירא בשם רב, ולמסקנא דרבא)?

ר' זירא בשם רב, אחת קודם שנמחקה מגילה ואחת לאחר שנמחקה מגילה. רבא, תרוייהו קודם שנמחקה מגילה; אחת שבועה שאין עמה אלה ואחת שבועה שיש עמה אלה.

יב. לפי מה שביאר רבא טעם שתי השבועות, באיזה נוסח משביע הכהן את האשה בשתי שבועות אלו? (רב עמרם בשם רב, רבא, רב אשי)

רב עמרם בשם רב; משביעני עליך שלא נטמאת, שאם נטמאת יבואו ביך. רבא; משביעני עליך שלא נטמאת, ומשביעני עליך שאם נטמאת יבואו ביך. רב אשי; משביעני עליך שלא נטמאת, ואם נטמאת יבואו ביך.

יג. למה לא ניהא ליה לרבא לפרש נוסח השבועה כרב עמרם בשם רב? ולמה לא ניהא ליה לרב אשי לפרש נוסח השבועה כרבא?

רבא לא ניהא ליה בדרב, דלדידיה נמצא אלה לחודה קיימא ושבועה לחודה קיימא, ואנן בעינן שבועת האלה. רב אשי לא ניהא ליה בדרבא, דלדידיה הוי רק שבועת אלה ולא שבועה על האשה, ואנן בעינן שיהיו שתי השבועות על האשה.

יד. אשה שנשאת וקינא בה בעלה ונסתרה; על איזה זנות לשעבר יכול לגלגל עליה שבועה, ועל איזה זנות אינו יכול לגלגל? ולמה?

יכול לגלגל בין על זנות בעודה ארוסה, ובין על זנות של נשואין הראשונים, אבל אינו יכול לגלגל על זנות בעודה פנויה, לפי שאינו מתנה עמה אלא על זנות שאם תבעל תהא אסורה לו.

קנין תורה גליון

טו. יבמה שנשאת ליבם וקינא בה היבם ונסתרה; על איזה זנות יכול לגלגל עליה שבועה לכולי עלמא, ובאיזה זנות פליגי? ובמה פליגי?

לכולי עלמא יכול לגלגל עליה שבועה שלא זינתה בעודה תחת אחיו [שאם היתה מוגנת תחת אחיו היתה אסורה על היבם לכו"ע]. ופליגי תנאי אם יכול לגלגל עליה שלא זינתה כשהיתה שומרת יבם; לתנא דמתניתין יכול לגלגל, דס"ל כר' עקיבא שאין חילוק בין חייבי כריתות לחייבי לאוין ובתרוייהו לא תפסי קידושין, לכך כי היכי דאמרינן בהבא על אשת איש שאוסרה על בעלה, ה"ה הבא על שומרת יבם שאינו אלא לאו אוסרה ג"כ על בעלה. וחכמים ס"ל דדוקא חייבי כריתות לא תפסי קידושין אבל חייבי לאוין תפסי קידושין, ולדידהו הבא על שומרת יבם שאינו אלא לאו אינו אוסרה על היבם.

טז. האם אפשר לגלגל עליה שבועה אף על זנות דלעתיד? ואם כן, מתי בודקין אותה המים?

לתנא קמא אי אפשר להשביע אותה על העתיד. לר' מאיר יכול להשביע אף על העתיד, והיינו דלכשתטמא, המים מערערין אותה ובודקין אותה. מיהו אף לר' מאיר אינו יכול להשביע אלא אם תזנה בעודה תחתיו, או על זנות של נשואין האחרונים [אם יגרשנה ויחזור ויקנה], אבל אינו יכול להשביע אותה אם תזנה לאחר שיגרשנה, כיון שאינה נאסרת או עליו.

דף י"ט

יז. באיזה אופן כולי עלמא מודים דסוטה שותה ושונה, ובאיזה אופן כולי עלמא מודים שאינה שותה ושונה?

שותה ושונה, שני אנשים ושני בועלים. אינה שותה ושונה, איש אחד ובוכל אחד.

יח. באיזה שני אופנים פליגי תנא קמא וחכמים ור' יהודה אם היא שותה ושונה או לא? ובמה פליגי?

באיש אחד ושני בועלים, או שני אנשים ובוכל אחד: לתנא קמא, בתרוייהו שותה ושונה, דכתיב 'תורת' לרבויה כל מילי, מלבד איש אחד ובוכל אחד דממעטינן מדכתיב 'זאת'. לחכמים, בתרוייהו אינה שותה ושונה, דכתיב 'זאת' למעוטי כל מילי, מלבד שני אנשים ושני בועלים דמרבין מדכתיב 'תורת'. לר' יהודה, באיש אחד ושני בועלים אינה שותה ושונה, דממעטינן ליה מדכתיב 'זאת', ובשני אנשים ובוכל אחד שותה ושונה מדכתיב 'תורת', דסבר ר' יהודה זאת למעוטי תרתי ותורת לרבות תרתי [ומסתבר לרבות שני אנשים אפילו בבוכל אחד ולמעט איש אחד אפילו בשני בועלים, דכיון דאיש זה כבר קינא לה ונמצאת נקיה, נראה הדבר שאדם קנטרן הוא ומתכוין להקניטה, הילכך לא שנא מחשד ראשון ולא שנא מאחר].

יט. מי עושה תנופה על מנחת סוטה, ועל קרבן שלמים? ומנולן?

בתרוייהו מניח הכהן תחת ידי הבעלים ומניף [ובעלים דמנחת סוטה היא האשה]. דבסוטה מפורש דבעינן יד כהן, ובשלמים מפורש דבעינן יד בעלים, וילפינן להו אהדדי בגזירה שוה [יד יד] להצריך בתרוייהו בין יד כהן ובין יד בעלים.

כ. איך מפרשי רבנן לתלתא 'השקה' דכתיבי גבי סוטה [והשקה את האשה וגו', ואחר ישקה את האשה את המים, והשקה את המים וגו']?

והשקה קמא, לגופיה שמשקה ואחר כך מקריב את מנחתה. ואחר ישקה, שאין להשקותה אלא אחר שנמחקה המגילה יפה עד שאין רישומו ניכר. והשקה בתרא, אם נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחא.

כא. איך מפרשי רבי שמעון לתלתא 'השקה' דכתיבי גבי סוטה [והשקה את האשה וגו', ואחר ישקה את האשה את המים, והשקה את המים וגו']?

והשקה קמא, אם השקה אותה קודם הקרבת המנחה כשרה בדיעבד. ואחר ישקה, דלכתחילה אין להשקותה אלא אחר הקטרת המנחה. והשקה בתרא, אם נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחא.

כב. איך מפרשי רבי עקיבא [ובברייתא ראשונה] לתלתא 'השקה' דכתיבי גבי סוטה [והשקה את האשה וגו', ואחר ישקה את האשה את המים, והשקה את המים וגו']?

והשקה קמא, אם נמחקה המגילה ואמרה איני שותה מערערין אותה ומשקין אותה בעל כרחא. ואחר ישקה, שאין להשקותה אלא אחר שנמחקה המגילה יפה עד שאין רישומו ניכר. והשקה בתרא, שצריך להשקותה אחר הקטרת המנחה.

כג. באיזה שני דינים פליגי רבי שמעון ורבי עקיבא [ובברייתא ראשונה] אהדדי?

א. לר' שמעון אין משקין אותה בעל כרחא אלא אם כן נמחקה המגילה כדן אחר הקרבת המנחה, ולר' עקיבא משקין אותה אפילו אם עשו הכהנים שלא כדן ומחקו את המגילה קודם הקטרת המנחה. ב. לר' שמעון דוקא לכתחילה צריך להשקותה אחר המנחה אבל בדיעבד אם השקתה קודם למנחה כשרה, ולר' עקיבא אם השקתה קודם למנחה פסולה.

כד. באיזה דין פליגי ברייתא שניה על ברייתא ראשונה בדעת רבי עקיבא?

לברייתא שניה מודה ר' עקיבא לר' שמעון שאם נמחקה המגילה שלא כדן אין משקין אותה בעל כרחא.

קנין תורה

כה. באיזה אופן סובר רבי עקיבא, דאפילו אם נמחקה המגילה בדין ואומרת 'איני שותה אבל פתורה אני' אין משקין אותה בעל כרחיה? ולמה? ובאיזה אופן מסקינן בתיקו ואם להשקות אותה בעל כרחיה או לא?

אין משקין אותה: אם הדרא בה מחמת בריותא אין משקין אותה, בדדוקה ועומדת היא שהיא טמאה, ודוקא בהדרא בה מחמת רתיאתא היא דאמרינן שאם כבר נמחקה המגילה [לברייתא ראשונה אפי' אם נמחקה שלא בדין ולברייתא שניה היבא שנמחקה בדין] משקין אותה בעל כרחיה. תיקו: היבא דהדרא בה תחילה מחמת בריותא ואח"כ חזרה ואמרה איני שותה; מי אמרינן כיון דאמרה איני שותה הרי היא בדוקה שהיא טמאה ולא מצית הדרא בה, או דילמא כיון דאמרה אחר כך שותה אני גליא דעתה דמחמת ביעתותא הוא דאמרה מתחילה.

דף כ'

כו. אמרה 'איני שותה' קודם שנמחקה המגילה, מה עושין עם המנחה? ומה עושין עם המגילה, ולמה?

מנחה: נשרפת בעזרה על בית הדרשן [הואיל וקדשה קדושת הגוף בכלי שרת]. מגילה: לתנא דמתניתין ולתנא קמא דברייתא, אין מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת הואיל ונכתבה לשם אשה זו, לכך נגזרת בצירי ההיכל. לרב אחי בר יאשיה, מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת, דדוקא מחיקה לשמה בעינן [מדכתיב 'זעשה לה הכהן'] ולא כתיבה לשמה.

כז. האם מותר להטיל קנקנתום לתוך הדיו כשכותבין פרישת סוטה בספר תורה; לרבי מאיר, ולרבי יעקב? ומהו סברת פלוגתתן?

לרבי מאיר אסור להטיל, דס"ל מוחקין לה מן התורה ובעינן כתב הראוי לימחק, ולרבי יעקב מותר להטיל דס"ל אין מוחקין לה מן התורה. ונחלקו אמוראי בביאור פלוגתתן: לר' ירמיה, פליגי בפלוגתת ת"ק ורב אחי בר יאשיה הנ"ל אם מגילתה של זו כשרה להשקות בה סוטה אחרת, דר' מאיר סבר כרב אחי דלא בעינן כתיבה לשמה ור' יעקב סבר כת"ק דבעינן כתיבה לשמה. לרב פפא ורב נחמן בר יצחק; מחד גיסא י"ל דתרווייהו ס"ל כת"ק, וסובר ר' מאיר דשאני התם דאינתקה מגילה זו משאר כל הנשים לכך לא הדרא מינקתא לשם אשה זו, משא"כ ס"ת כשרה אף שלא נכתבה לשמה. אי נמי י"ל דתרווייהו ס"ל כרב אחי בר יאשיה, ומ"מ סובר ר' יעקב דספר תורה גרע שלא נכתבה לשם אלה אלא להתלמד.

כה. למסקנת הגמרא, למה צריך להוציאה הו"ץ לעזרת נשים?

מחשש שמא תפרוס נדה, דפחד הבא פתאום פותח את המקור [ולא דמי לפחד שאינה באה פתאום שצומת את המקור].

ברכות לראש משביר

ידידנו הנגיד הנכבד רודף צדקה וחסד, אוהב תורה ומוקיר רבנן ותלמידיהו

מו"ה יוסף ארי' בריננער הי"ו

- נציב חודש כסלו -

לעי"נ זקיננו מו"ה יצחק ב"ר דוד הלוי ע"ה

זכות התורה תעמוד לו להתברך בכל משאלות לבו לטובה לאורך ימים ושנים טובות - ויתקיים בו הבטחת
נביאי אמת וצדק לא ימושו מפיד ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם

בברכת התורה

הנהלת חבורת קנין תורה

- איסור השגת גבול -

כל הזכויות ובכללן זכות צילום או העתקה אף לחלקים שמורות לחבורת קנין תורה שע"י עמודי ציון ד'באבוב

ואין רשות לצלם או להעתיק באיזה אופן שהוא ללא רשות בכתב מהנהלה: 718-438-1188 x3

הערות על הגליון יתקבלו ברצון ע"י אימעייל: kinyantorah@amideizion.org, או פקס: 718-298-2044